

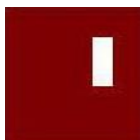
BIROU INDIVIDUAL DE ARHITECTURĂ ALEXANDRU RUGESCU

C.I.F. RO21596063

Str. Mihai Eminescu, Bl. 48B, Ap. 5 - 330031 Deva, România
Tel.: +4 0744 199 417; +4 0740 849 323 E-mail: alrugescu@yahoo.com

PLANUL URBANISTIC GENERAL
COMUNA SĂLAȘU DE SUS
Județul Hunedoara

DIAGNOSTIC PROSPECTIV

PLAN URBANISTIC GENERAL

C. Diagnostic prospectiv

Comuna Sălașu de Sus, Județul Hunedoara

Amplasamentul:

Comuna Sălașu de Sus, Județul Hunedoara

Nr. proiect:

03 / 2015

BENEFICIAR:

Primăria comunei SĂLAȘU DE SUS

CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI SĂLAȘU DE SUS

Strada Principală, nr. 21, Comuna Sălașu de Sus, Județul Hunedoara

PROIECTANT DE URBANISM

Biroul Individual de Arhitectură Alexandru Rugescu

- arh. Alexandru RUGESCU

- arh. Răzvan RUGESCU

PROIECTANȚI DE SPECIALITATE

Studii topografice

S.C. BELEVION GEOTOPO S.R.L.

– inginer topograf Adrian LUNCAN, inginer topograf Adrian URÎTESCU

Studiu geotehnic

S.C. GEOSILV MAIZ S.R.L.

– inginer geolog Maria GHIȚOAIKA

Studiu istoric

S.C. VANDERLAY ARHEO S.R.L.

– arheolog Florela VASILESCU, istoric Călin Ioan CORNEA

Studiu impact de mediu + Documentație aviz de mediu

S.C. TEHNOBIOS CONSULTING ALBA S.R.L. în asociere cu

S.C. ENVIRONMENTAL RESEARCH S.R.L. și S.C. BIOTECHNOLOGY CONSULTING S.R.L.

– dr. inginer Eugen TRAIȘĂ, biolog Emil PAUL, ecolog Vlad Istrate PAUL

Studiu de echipare edilitară + Studiu de gospodărire a apelor

S.C. HIDROBEST S.R.L.

– inginer Dorel MUNTOIU

Studiu de circulație

S.C. PRIMEX CONS S.R.L.

– inginer Alexandru LUPU

Studiu echipare rețele electrice

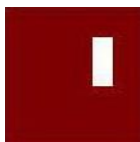
S.C. ELESIS COMPUTERS S.R.L.

– inginer Mircea VLAD

Studiu echipare rețele gaze naturale

S.C. INSTEXPERT S.R.L.

– inginer Simona MARTIN

**Planul Urbanistic General
DIAGNOSTIC PROSPECTIV**

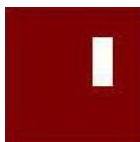
Comuna SĂLAȘU DE SUS

CUPRINS

1.	INTRODUCERE		
1.1	DATE DE RECUNOAȘTERE A DOCUMENTAȚIEI		
	• DENUMIRE LUCRARE.....	pag.	2
	• BENEFICIAR.....	pag.	3
	• PROIECTANT GENERAL URBANISM.....	pag.	3
	• PROIECTANȚI DE SPECIALITATE – SUBCONTRACTANȚI.....	pag.	3
	• CUPRINS.....	pag.	4
1.2	STRUCUTRA TERITORIULUI.....	pag.	6
	• Așezare geografică	pag.	6
	• Suprafața.....	pag.	6
1.3	CADRUL NATURAL.....	Pag.	6
	• Clima.....	pag.	6
	• Relief.....	pag.	6
	• Flora.....	pag.	6
	• Fauna.....	pag.	6
	• Soluri.....	pag.	7
	• Rețeaua hidrografică.....	pag.	7
	• Calitatea factorilor de mediu.....	pag.	7
	• Factori de risc natural.....	pag.	8
	• Factori de risc antropoc.....	pag.	8
1.4	ZONE PROTEJATE.....	pag.	8
	• Patrimoniul natural protejat.....	pag.	8
	• Patrimoniul construit protejat.....	pag.	8
1.5	REȚEAUA DE LOCALITĂȚI.....	pag.	10
	• Structura, ierarhizarea și indicatorii de definire a localităților.....	pag.	10
	• Dotări și servicii	pag.	10
	• Echiparea hidro-edilitară a localităților.....	pag.	10
	• Locuirea.....	pag.	11
1.6	INFRASTRUCTURI TEHNICE MAJORE.....	pag.	11
	• Gospodărirea apelor.....	pag.	11
	• Rețeaua de căi de comunicații și transport.....	pag.	11
	• Rețele electrice.....	pag.	11
	• Rețeaua de transport gaze naturale.....	pag.	12
	• Rețele de telecomunicații.....	pag.	12
	• Gospodăria comunală-salubritate-eliminarea deșeurilor.....	pag.	12
1.7	ZONIFICAREA TERITORIULUI.....	pag.	12
2.	STRUCTURA SOCIO ECONOMICĂ.....	pag.	13
2.1	EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC.....	pag.	13
	• Estimări privind evoluția populației.....	pag.	13
2.2	RESURSELE UMANE		
	• Estimări privind evoluția populației pe grupe mari de vârstă.....	pag.	13
	• Estimări privind evoluția populației preșcolare și școlare.....	pag.	13
	• Evoluția populației pe sexe.....	pag.	13
	• Proiecția ofertei de forță de muncă.....	pag.	13

3.	STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR.....	pag.	14
3.1	PROFILUL ECONOMIC AL COMUNEI.....	pag.	14
	• Tradiții economice.....	pag.	14
3.2	AGRICULTURA, SILVICULTURA, PISCICULTURA.....	pag.	14
3.3	INDUSTRIA, PRODUCȚIA, CONSTRUCȚIILE.....	pag.	14
3.4	TURISMUL.....	pag.	14
	• Resurse turistice antropice.....	pag.	14
	• Resurse turistice naturale.....	pag.	15
	• Infrastructura specific turistică.....	pag.	15
	• Zone cu resurse turistice.....	pag.	15
3.5	SECTORUL SERVICII.....	pag.	15
4.	CONTEXTUL TERITORIAL		
4.1	Strategii cu impact asupra dezvoltării comunei.....	pag.	15
5.	DIAGNOSTIC GENERAL.....	Pag.	16

1.2 STRUCTURA TERITORIULUI

- **Așezare geografică**

Comuna Sălașu de Sus este situată în depresiunea Hațegului, străjuită de masivul Retezat în partea de sud. Comuna Sălașu de Sus este situată în partea de sud-vest a județului Hunedoara, desfășurându-se pe trama montană sudică a mării depresiuni a Hațegului, interfluviile mai netede alternând cu cele ondulate, deluroase, aceste interfluvii fiind formate de râurile Sălaș, Râu Alb și pârâul Paroș. La sud de munții și dealurile piemontane de eroziune care alcătuiesc relieful propriu zis al comunei, se desfășoară munții Retezat (latura lor nordică) delimitați prin denivelări de câteva sute de metri față de compartimentul sudic al depresiunii Hațeg, în care se află și comuna Sălașu de Sus.

- **Suprafața**

Suprafața administrativă a comunei Sălașu de Sus este de 22.207,00ha.

1.3 CADRUL NATURAL

- **Clima**

Comuna Sălașu de Sus are un climat temperat, cu o primăvară ceva mai târzie și precipitații peste media anuală pe țară. Temperatură medie anuală se încadrează în zona izotermei de +8 grade C, media cea mai scăzută în luna ianuarie (-4 grade C) și cea mai ridicată în luna iulie (+18 grade C).

Repartiția precipitațiilor medii anuale se încadrează între 600 - 1000 mm. Luna cea mai secetoasă fiind februarie cu cca. 30mm, iar luna cea mai ploioasă este iulie cu cca. 100 - 120mm. În timpul iernii, zona beneficiază de precipitații sub formă de ninsoare, media anuală a zilelor cu strat de zăpadă oscilând între 90 - 120 de zile.

Climatul continental moderat de deal, caracteristic pentru zona comunei Sălașu de Sus, prezintă și caracteristici de relativ adăpost în privința direcției vânturilor, adăpost conferit de expoziția tramei montane dinspre vest și sud-vest.

- **Relieful**

Relieful existent pe raza comunei Sălașu de Sus este condiționat de prezența structurilor geologice ce îl încadrează:

- în partea sudică - de Masivul Retezat
- în partea vestică - de Masivul Petreanu
- în partea nordică - de bazinul Hațegului.

De asemenea, este încadrat de masivul Șureanu și Munții Poiana Ruscă.

Masivul Retezat este cel mai bine conservat masiv glaciatic din Carpați, este renumit pentru circurile glaciare, lacurile alpine și cascadele sale, prezintă întinse pășuni alpine și are cea mai bogată floră și faună din munții țării noastre.

- **Flora**

Relieful comunei, fiind predominant muntos, favorizează o largă dezvoltare a vegetației naturale, care este dispusă sub forma unor etaje altitudinale, fiecare etaj având specificul propriu.

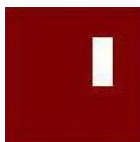
În Parcul Național Retezat, flora este reprezentată de circa 1.190 specii de plante superioare din cele peste 3.450 cunoscute în România, din care peste 90 de taxoni endemici, 130 de plante rare sau vulnerabile din Lista Roșie a plantelor superioare din România.

Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului prezintă o diversitate foarte ridicată, 2.342 de specii, subspecii și varietăți de plante (62% din totalul de 3.759 specii cunoscute la nivel național, aparținând unui număr de 99 de familii botanice, iar 2% se regăsesc pe Lista Roșie a plantelor).

În Retezatul calcaros apare floarea de colț, ocrotită prin lege și declarată monument al naturii.

- **Fauna**

Din punct de vedere faunistic, zona găzduiește o comunitate complexă de mamifere de la ierbivore mari (capra neagră, cerbul carpatin, căpriorul) și carnivore mari (urs, lup, râs), până la mamifere mici, mai ales rozătoare și carnivore mici, astfel aici se întâlnesc 7 specii de

mamifere limitate ca răspândire la această zonă a țării (1 specie insectivore și 6 de specii de rozătoare). De asemenea, au fost identificate cel puțin 15 specii de lilieci, dintre care liliacul mare cu potcoavă, amenințat la nivel global IUCN, liliacul pigmeu, *Vespertilio murinus* și *Myotis nattereri*, care se află și pe Lista Roșie Europeană.

În ceea ce privește păsările, în munții Retezat mai apare cocoșul de munte, vulturul pleșuv, zăganul, acvila de munte, pasărea omătului și ierunca.

Dintre reptile apar mai frecvent vipera comună, șopârla de munte, șarpele de sticlă și broasca de munte.

- **Soluri**

Potențialul pedo-geografic în zona comunei Sălașu de Sus se află în concordanță cu etajul altitudinal și climatic al zonei. Astfel, pe fondul unor soluri silvestre, inclusiv podzolice, brune gălbui și brune acide, s-au dezvoltat asociații vegetale specifice zonei de deal și de contact cu muntele.

În zona de luncă apar învelișuri de sol reprezentate prin soluri neevoluate sau incomplet dezvoltate din clasa protisoluri (aluviosoluri). Din punct de vedere geologic cuaternarul este cel mai bine dezvoltat și este reprezentat prin depozite ale pleistocenului superior (terasa) și ale holocenului (lunca). Formațiunile pleistocene sunt reprezentate prin argile, nisipuri argiloase și pietrișuri de terasă, iar cele holocene sunt reprezentate prin depozite fluviatile (nisip, pietriș) și coluvii proluviale (materiale rezultate din dezagregarea rocilor și transportate de torenți).

- **Rețeaua hidrografică**

Situată în bazinul superior al râului Strei, comuna Sălașu de Sus este străbătută de apele râurilor Sălaș, Râu Alb, a pâraurilor Nucșoara și Paroș. Regimul hidrologic al acestor ape este determinat de etajarea tuturor elementelor cadrului natural (climă, vegetație, soluri), ca și de înclinarea și expunerea munților și dealurilor de pe raza comunei.

Localitățile aparținătoare comunei Sălașu de Sus se dispun pe trei direcții paralele ce reprezintă cursurile văilor principale: Sălaș, Paroș și Râu Alb, perpendiculare pe râul Strei.

Localitățile Ohaba de Sub Piatră, Sălașu de Jos, Sălașu de Sus și Mălăiești, sunt așezate în lungul văii Sălaș, ce are izvoarele la baza masivului Retezat. Râul prezintă un bazin hidrografic bine dezvoltat, cu un caracter puternic torențial, cu debite oscilante, funcție de anotimp și cantitatea de precipitații căzute în bazinul hidrografic.

Localitățile Peștera, Paroș și Zăvoi se dezvoltă pe aliniamentul văii Paroș, care prezintă un curs meandrat cu albia minoră redusă față de valea Sălaș și Râu Alb.

Localitățile Coroiești, Râu Mic și Râu Alb urmăresc cursul văii Râului Alb, ce își are izvoarele în circuitul glaciar al Masivului Retezat din apropierea lacului Galeș.

Toate cele trei văi torențiale au cursuri de apă permanente, indiferent de anotimp.

La bază se dezvoltă râul Strei, ce le preia în dreptul localităților Băiești și Ohaba de sub Piatră.

- **Calitatea factorilor de mediu**

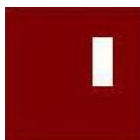
Calitatea aerului: datorită lipsei activităților industriale, nu există surse majore de poluare a aerului.

Calitatea apelor: toate apele de suprafață sunt cursuri de apă situate în zona alpină sau subalpină. Datorită lipsei rețelelor de canalizare, există cursuri de apă expuse deversărilor de ape fecaloide menajere, în principal în zonele alpine, datorită funcționării unor cabane turistice.

În ceea ce privește diminuarea surselor de poluare a apelor, se vor respecta prevederile legale privind condițiile de evacuare a apelor uzate în rețelele de canalizare a localităților și evacuare directă în stațiile de epurare, precum și limitele admise conform normelor și legilor în vigoare.

Calitatea solului: suprafețele de teren ocupate de terenuri agricole sunt expuse poluării cu îngrășăminte chimice datorită utilizării neraționale a acestora, în consecință poluarea cu îngrășăminte chimice afectează și apele freactice.

Se va urmări păstrarea vegetației specifice pe malurile văilor râurilor și plantarea de vegetație de-a lungul principalelor artere de circulație, în zonele propuse pentru extinderea intravilanțelor, a zonelor supuse unor documentații de urbanism și pe teritoriul intravilanțelor existente, acolo unde spațiul permite.

- **Factori de risc natural**

Conform elementelor cadrului natural, pot exista următoarele fenomene de risc natural:

- riscul seismic. Din punct de vedere seismic, perimetrul se încadrează în macrozona de intensitate seismică de 6 grade.

- riscul de inundabilitate. Singura zonă cu potențial de inundabilitate se găsește adiacent localității Ohaba de sub Piatră, însă existența terasamentului înalt aferent căii ferate, limitează posibilitatea inundării localității.

- hazard. Zone cu probabilitate mare sau foarte mare a alunecărilor de teren, nu se regăsesc pe teritoriul comunei Sălașu de Sus, iar zone cu probabilitate medie de producere a alunecărilor de teren sau cu instabilitate nu sunt cuprinse în limitele intravilanului.

- risc de instabilitate. Nu este cazul.

- risc geotehnic. Pentru zona în care se încadrează localitățile aparținătoare comunei s-au luat în considerare condițiile de teren, nivelul mediu al apei subterane, clasa de importanță a construcțiilor, vecinătățile și seismicitatea.

Terenurile destinate construcțiilor se încadrează la terenuri bune, nu sunt necesare epuizamente, vecinătățile sunt fără riscuri iar seismicitatea este nesemnificativă.

În concluzie, terenurile cuprinse în intravilanul aferent localităților aparținând comunei, se încadrează la risc geotehnic redus, respectiv categoria geotehnică I.

- **Factori de risc antropic**

Teritoriul comunei Sălașu de Sus este traversat de o serie de rețele astfel:

- conducte de alimentare cu apă;

- conducte de canalizare menajeră dotate cu stații de pompare;

- conducte magistrale de alimentare cu gaze naturale;

Aceste rețele prezintă un risc în situația avarierii lor și de aceea la amplasarea construcțiilor se va avea în vedere distanța de protecție impusă de reglementările în vigoare.

1.4 ZONE PROTEJATE

- **Patrimoniul natural protejat**

Comuna Sălașu de Sus are teritoriul inclus integral în două arii naturale protejate, respectiv Parcul Național Retezat, Rezervație a Biosferei (PNRRB), în care se află și Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului (GDȚH).

De asemenea, pe teritoriul comunei se află trei situri de importanță comunitară, desemnate prin Ord. MMDD nr.1964/2008, și anume:

- ROSCI 0236 Strei - Hațeg, inclus în GDȚH;

- ROSCI 0217 Retezat, inclus în PNRRB;

- ROSPA 0084 Munții Retezat, inclus în PNRRB.

- **Patrimoniul construit protejat**

Conform listei monumentelor istorice, patrimoniul cultural arhitectural al comunei este caracterizat în special de arhitectura ecleziastică, militară și civilă. În prezent, pe lista monumentelor de arhitectură amplasate în intravilanul localităților comunei Sălașu de Sus, sunt înscrise următoarele monumente:

SĂLAȘU DE SUS

-Ansamblul Curții Cnezilor Cândreș – sec. XV-XVII – U.T.R. 1d

-Biserica Iobagilor (Sf. apostoli Petru și Pavel) – sec. XV-XVI – U.T.R. 1e

-Biserica Nemeșilor (Sf. Atanasie și Chiril) – sec. XVII – U.T.R. 1b

MĂLĂIEȘTI

-Cetatea feudală – sec. XIV – U.T.R. 3a

NUCȘOARA

-Biserica „Înălțarea Domnului” – sec. XVIII – U.T.R. 4a

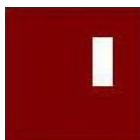
-Casă parohială ortodoxă – sec. XIX – U.T.R. 4a – propusă pentru declarare

PAROȘ

-Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” – sec. XV – U.T.R. 6

RÂU ALB

-Biserica parohială reformată (ruine) – sec. XVIII – U.T.R. 8a

Potrivit LMI, pe teritoriul administrativ al comunei sunt înregistrate un număr de 17 situri arheologice, care sunt incluse în categoria siturilor cu valoare de patrimoniu, de interes local și zonal. În continuare sunt prezentate, defalcate pe localități, amplasarea siturilor arheologice și specificul lor:

Sălașu de sus

- Primărie – așezare romană;
- Biserica Sf. Nicolae – așezare medievală;
- Gădina lui Iștoc – tezaur monetar;
- Ulița Cristăilor și prelungire extravilan – drum roman;

Coroiești

- La biserică – așezare romană;

Mălăiești

- Extravilan – așezare romană;
- Progadea ce Veche – biserică și necropolă medievală;

Nucșoara

- La biserică – așezare medievală;

Ohaba de sub Piatră

- Dealul Viilor – așezare romană;
- Valea Murgii – drum roman;
- Extravilan – vechiul pod roman;

Paroș

- La biserică – așezare medievală;

Peștera

- Grota capelă – locuire din neolitic;
- La podeț – ciocan neolitic (descoperire izolată)
- La Biserică – așezare romană;

Râu Alb

- La biserică – așezare medievală;
- Fostul IAS – așezare romană;
- Extravilan est – posibilă locuire din neolitic;

Sălașu de Jos

- Cimitir – biserică și necropolă medievală;

Zăvoi

- La biserică – așezare romană.

Pe teritoriul comunei Sălașu de Sus mai sunt identificate și un număr de 9 obiective de patrimoniu local, propuse pentru a fi clasificate.

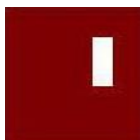
Acestea sunt:

Coroiești	- Biserica cu hramul „Duminica Tuturor Sfinților”
Mălăiești	- Biserica cu hramul „Înjumătățirea Praznicului”
Ohaba de sub Piatră	- Biserica cu hramul „Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril”
Peștera	- Biserica cu hramul „Sfânta Treime”
Râu Alb	- Biserica cu hramul „Duminica Femeilor Mironosițe”
Râu Mic	- Biserica cu hramul „Înălțarea Domnului”
Sălașu de Jos	- Biserica cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”
Sălașu de Sus	- Biserica cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae”
Zăvoi	- Biserica cu hramul „Sfântul Apostol Toma”

Pe lângă acestea, pe teritoriul administrativ al comunei se găsesc și alte obiective, care se remarcă prin caracteristici care le îndreptățesc să fie apreciate cel puțin ca valori de interes istoric și identitar pentru comunitatea locală.

Acestea, defalcate pe localități sunt:

Coroiești	– două cruci comemorative închinat eroilor căzuți în munții Tatra în cel de-al doilea război mondial;
Râu Alb	– monumentul eroilor căzuți în primul război mondial;

Sălașu de Jos – 5 cruci comemorative amplasate pe zidul ce împrejmuește biserica și o cruce comemorativă amplasată pe partea dreaptă a drumului comunal ce duce spre Sălașu de Sus.

Pe teritoriul comunei mai există construcții și instalații rurale destinate utilizării colective, parte din ele fiind funcționale și în prezent. Acestea sunt morile și vâltoarele amplasate pe cursurile de apă. Acestea se găsesc în localitățile Coroiștei, Peștera și Râu Mic.

1.5 REȚEAUA DE LOCALITĂȚI

• Structura, ierarhizarea și indicatorii de definire a localităților

Dezvoltarea habitatului rural este influențată de rolul limitativ al reliefului. Tipologia de azi a satelor comunei Sălașu de Sus, este expresia interacțiunii următorilor factori de influență:

- condiții naturale: relief, poziție geografică, hidrografică, condiții geotehnice;
- factori economici: resursele naturale care au condus la o funcțiune economică dominantă, influența sistemului de localități cu care a cooperat și cooperează în prezent
- condiții istorice, determinări subiective și obiective de-a lungul timpului.

Din punct de vedere al formei: tipologia este aureolară la majoritatea localităților și risipit în zonele periferice ale unor sate componente.

Din punctul de vedere al mărimii: majoritatea satelor componente se clasifică ca sate mici (sub 500 de locuitori), cu excepția centrului de comună, Sălașu de Sus care se înscrie în categoria satelor mijlocii (între 500 și 1500 de locuitori). Localitatea Peștera, este cea mai mică localitate aparținând comunei, având sub 100 de locuitori.

• Dotări și servicii

În cadrul serviciilor, putem aminti cabinetele medicale (medicină de familie și stomatologie), farmacie, televiziune prin cablu, amplasate în Sălașu de Sus, centrul de comună, dar și alimentație publică, transport, care funcționează și în alte localități componente ale comunei.

În reședința de comună există și o brutărie, iar pentru comerțul alimentar și nealimentar există magazine mixte în satele comunei precum și o serie de unități particulare ale micilor întreprinzători, care de altfel au prestații și în alimentația publică.

O oportunitate de dezvoltare în sectorul serviciilor poate fi în ființarea unor ateliere mecanice și baze pentru utilaje agricole.

• Echiparea hidro-edilitară a localităților

În prezent totalitatea localităților aparținând comunei Sălașu de Sus beneficiază de rețele de alimentare cu apă, chiar dacă nu toate gospodăriile sunt racordate la acestea.

Alimentarea cu apă în sistem centralizat a localităților comunei Sălașu de Sus este asigurată exclusiv din surse de suprafață. Pe teritoriul comunei există cinci captări amenajate pe cursurile de apă din zonă. În amonte de localitatea Mălăiești, este amenajată o captare cu prag de fund pe râul Sălaș, iar în amonte de localitatea Peștera, este amenajată o captare cu prag de fund pe pârâul Paroș.

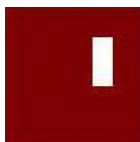
Localitățile Coroiștei, Râu Alb și Râu Mic au amenajate fiecare, propriile captări din cursul de apă Râu Alb, precum și sisteme de înmagazinare și distribuție a apei care au fost realizate de către localnici.

În comună există un sistem centralizat de canalizare menajeră, realizat pe trei ramuri distincte, toate fiind dirijate și colectate în stația de epurare mecano-biologică unică, existentă în localitatea Ohaba de Sub Piatră, de unde apele epurate sunt deversate în mod controlat în râul Strei, care este emisar.

Cele trei ramuri ale canalizării menajere sunt:

- Nucșoara, Mălăiești, Sălașu de Sus, Sălașu de Jos și Ohaba de sub Piatră;
- Peștera, Paroș și Zăvoi și Ohaba de sub Piatră;
- Coroiștei, Râu Mic și Râu Alb și Ohaba de sub Piatră.

Datorită reliefului și a diferențelor de nivel, de la Râu Alb spre Zăvoi, de la Zăvoi spre Ohaba de Sub Piatră și de la Nucșoara spre Mălăiești, canalizările menajere au prevăzute stații

de pompare, pentru a asigura transportul apelor menajere uzate pe traseele spre stația de epurare.

- **Locuirea**

Analiza situației existente în cadrul comunei evidențiază faptul că majoritatea covârșitoare a locuințelor sunt în proprietate privată.

Pentru asigurarea unui confort corespunzător al locuirii sunt necesare acțiuni de extindere controlată a fondului de locuințe. Dezvoltarea fondului de locuințe trebuie corelată cu atingerea parametrilor de confort cu privire la dimensiunile suprafeței locuibile, asigurarea utilităților, realizarea confortului termic, a siguranței și exigențelor de ordin estetic.

Respectarea caracteristicilor arhitecturii tradiționale în construirea și reabilitarea locuințelor este o prioritate mai ales în localitățile cu fond construit specific.

1.6 INFRASTRUCTURI TEHNICE MAJORE

- **Gospodărirea apelor**

Gospodărirea apelor are ca obiect interinfluența dintre om și apele din natură.

Cursurile de apă care traversează teritoriul studiat în P.U.G., în general, nu sunt amenajate. Pe unele tronsoane există apărări locale de maluri, cu ziduri de sprijin din beton, pentru protejarea unor căi de comunicații.

În toate cazurile, cursurile de apă sunt receptori naturali pentru apele meteorice colectate de pe suprafața teritoriilor intravilane pe care le traversează.

- **Rețeaua de căi de comunicații și transport**

Comuna este deservită de calea ferată Simeria - Petroșani - Craiova, cu haltă CF în localitatea Ohaba de sub Piatră și este străbătută de drumul național și european DN 66 (E 79) Filiași - Tg. Jiu - Petroșani - Hațeg - Simeria.

Satul Ohaba de sub Piatră este amplasat riveran DN 66: Petroșani - Hațeg - Simeria pe sectorul cuprins între km 170+980 și 171+500.

Intersecții: DN 66 - DC 73 km 168+774 stg intersecție existentă modernizată;
DN 66 - DJ 667A km 171+245 stg intersecție existentă modernizată.

Drumul de interes județean este: DJ 667A drum care face legătura cu localitățile Sălașu de Jos, Sălașul de Sus, Mălăiești, Nucșoara.

Drumurile comunale:

DC 73: DN 66 Băiești - Râu Alb - Râu Mic - Coroiiești

DC 73B: Coroiiești - Paroș

DC 73C: Râu Mic - Paroș

DC 75: Sălașu de Sus - Zăvoi - Râu Alb

DC 75A: Zăvoi - Ohaba de sub Piatră

DC 76: Sălașu de Sus - Paroș - Peștera.

DC 76A: Zăvoi - Paroș

DC 77: Sălașu de Sus - Bărăști

DC 79A: Nucșoara - Sibişel

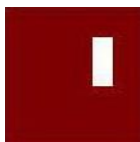
DC 79B: Sălașu de Sus - Sibişel

- **Rețele electrice.**

Teritoriul comunei este traversat de rețele de înaltă tensiune, acestea fiind amplasate la sud de localitățile Sălașu de Jos, Zăvoi, Râu Alb și la nord de Sălașu de Sus și respectiv la sud de localitatea Sălașu de Sus și la nord de localitățile Paroș și Râu Mic.

Toate localitățile aparținând comunei Sălașu de Sus sunt racordate la sistemul național de distribuție și alimentare cu energie electrică. Alimentarea cu energie electrică a localităților comunei Sălașu de Sus se realizează din rețeaua de medie tensiune existentă (LEA 20kV). Din această rețea sunt alimentate radial mai multe posturi de transformare amplasate la sol sau de tip aerian, acestea fiind instalate pe stâlpi din beton. Gama de puteri a posturilor de transformare se găsește în plaja 40 - 160 kV.

Consumatorii sunt în majoritate de tip casnic sau neindustrial, alimentarea localităților fiind realizată din rețelele de medie tensiune, iar consumatorii fiind racordați la rețelele de joasă

tensiune, racordate la posturile de transformare de tip aerian sau în cabină zidită, amplasate în fiecare localitate.

- **Rețeaua de transport gaze naturale**

În prezent nu există alimentare cu gaze naturale la nivelul comunei.

Teritoriul comunei este tranzitat de o conductă de înaltă presiune având Dn500mm, amplasată conform planșei între Ohaba de sub Piatră și Sălașu de Jos. Conducta este una de transport ce pleacă din nodul Băcia și alimentează Oltenia.

Față de conducta existentă de transport, se află în faza de execuție (demarare a lucrărilor) o conductă transfrontalieră (BRUA), ce vine din Bulgaria și se îndreaptă spre Ungaria și Austria. Ea va fi paralelă cu actuala conductă de înaltă presiune.

În vederea alimentării cu gaze naturale a satelor aparținătoare comunei Sălașu de Sus, este aprobat un studiu de fezabilitate ce prevede realizarea unei stații de predare (stație de reglare și măsurare presiune înaltă/medie) în vecinătatea actualei conducte de transport și a DJ 667A.

- **Rețele de telecomunicații**

Serviciile de telefonie fixă sunt prezente în cadrul comunei, unde există aproximativ 180 de abonați. De asemenea, există antene ale operatorilor de telefonie mobilă, și este în curs introducerea televiziunii prin cablu.

- **Gospodăria comunală-salubritate-eliminarea deșeurilor**

Zona care include localitățile aferente comunei Sălașu de Sus va fi deservită în continuare de stația de transfer deja existentă pe raza localității Hațeg, de unde deșeurile sunt transportate la centrul integrat de management al deșeurilor.

Echipamentele existente de colectare a deșeurilor, precum și infrastructurile incluse vor fi utilizate în continuare. Sistemul de colectare pe 4 fracții implică o colectare selectivă în următoarele categorii: hârtie/carton, sticlă, plastic și metal precum și deșeuri umede.

Pentru colectarea deșeurilor biodegradabile conform proiectului „Sistem de management integrat al deșeurilor” (SMID) din cadrul județului, în zonele rurale se vor aloca compostoare individuale de capacitate 220 l pentru compostarea deșeurilor biodegradabile, iar deșeurile reziduale vor fi colectate separat în pubele de 120 l. Compostoarele se vor aloca în vederea atingerii țintei cu privire la devierea unei cantități de deșeuri biodegradabile de la depozitare de cca 3000 t, din deșeurile biodegradabile generate în mediul rural.

Colectarea deșeurilor periculoase din cele menajere se va face prin aducerea în sistem voluntar la centrul de colectare de la stația de transfer Hațeg și prin aducerea la camionul de colectare din timpul campaniilor periodice de colectare.

Deșeurile voluminoase, din cauza dimensiunilor mari (mobilier, obiecte de uz casnic, deșeuri de echipamente electrice, etc), nu pot fi colectate prin sistemul comun de colectare.

Acestea vor fi colectate periodic și vor fi transportate de către operatorul serviciului de salubritate, care prestează activitatea în zona respectivă de colectare, la cel mai apropiat centru, în conformitate cu un program stabilit și aprobat de către autoritățile administrației publice locale și comunicat populației, respectiv operatorilor economici.

1.7 ZONIFICAREA TERITORIULUI

Zonarea pe folosințe a teritoriului existent.

Suprafețele terenurilor agricole de pe teritoriul comunei sunt:

-9.577,26 ha în extravilan

- 241,74 ha în intravilan.

Suprafața totală a terenurilor agricole este de 9.819,00 ha (reprezentând puțin peste 44% din teritoriul administrativ al comunei) din care:

-arabil 2.966,00 ha

-pășuni și fânețe 6.834,00 ha

-vii + livezi 19,00 ha.

Activitățile în agricultură pe teritoriul comunei sunt, ca de altfel și în restul județului, relativ de mică anvergură din punct de vedere economic.

Zonele împădurite ocupă o suprafață de 7.998,00 ha, cea ce reprezintă un procent de peste 36% din suprafața administrativă a comunei.

În categoria de alte suprafețe intră și intravilanul localităților aparținând comunei, mai exact 593,36 ha reprezentând 2,67% din suprafața teritoriului.

2. STRUCTURA SOCIO ECONOMICĂ

2.1 EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC

- **Estimări privind evoluția populației**

Din punct de vedere demografic, principalii factori care acționează asupra mărimii și structurii populației sunt natalitatea, mortalitatea și migrația. Scăderea natalității, fenomen care se înscrie în tendința generală din cadrul perioadei de tranziție demografică, are particularități.

Principalii factori care determină scăderea natalității sunt de natură economică, socială și culturală. Este vorba de transformarea semnificativă a structurii ocupaționale a populației, care a impus, mai ales contingentelor tinere, o mobilitate teritorială și profesională deosebită și în același timp, prelungirea perioadei de instruire.

În ultimii 20 de ani, conform datelor statistice, populația comunei a scăzut cu aproximativ 20% scăderea fiind mai accentuată în perioada 2002 – 2011 și mult mai lentă până în prezent.

În conformitate cu datele prelevate față de anul 2002, în anul 2011 populația comunei a scăzut de la 3187 la 2359 de locuitori. Procentual, populația localităților Mălăiești, Peștera, Râu Alb și Râu Mic a crescut, populația localităților Coroiești, Nucșoara, Ohaba de Sub Piatră, Paroș, Sălașu de Jos și Zăvoi a scăzut, în timp ce în Sălașu de Sus populația a rămas procentual constantă.

2.2 RESURSELE UMANE

- **Estimări privind evoluția populației pe grupe mari de vârstă**

S-au avut în vedere datele preluate din anul 1998 (extrase din P.U.G.-ul precedent), din anii 2002 și 2011 (când au fost realizate recensăminte ale populației) și anul 2017, acestea din urmă fiind preluate din cadrul Institutului Național de Statistică.

În conformitate cu aceste date, populația totală a comunei a avut o creștere de +0,75% din 1998 până la recensământul din 2002, după care a scăzut cu -2,88% până în anul 2011 și cu -0,54% până în prezent.

Realizând încadrarea efectivului de populație pe trei grupe de vârstă, respectiv grupa tânără de la 0 la 14 ani, grupa adultă activă de la 15 la 55 ani și grupa mai vârstnică de la 55 de ani și peste, s-a calculat proporția populației tinere și vârstnice din populația totală.

Este de remarcat faptul că, spre deosebire de situația comunei la nivelul anului 1998, când grupa de vârstă 15-55 ani reprezenta 44,10%, în prezent, populația cuprinsă în grupa respectivă are o pondere de 50,61%, ceea ce reprezintă o întinerire a populației considerată activă.

În același timp, față de anul 1998 grupa de vârstă 0-14 ani a crescut de la 9,70% la 10,08%, iar grupa de vârstă de peste 55 ani a scăzut de la 45,90% la 39,30%.

- **Estimări privind evoluția populației preșcolare și școlare**

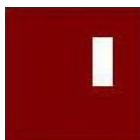
Conform datelor preluate de la Oficiul Județean de Statistică, în ultimii ani, grupa de vârstă 0 – 14 ani a crescut de la 9,70% la 10,08%, ceea ce arată o ușoară întinerire a populației comunei și respectiv o creștere a grupei de vârstă studiată.

- **Evoluția populației pe sexe**

De asemenea, conform aceleași surse, în condițiile în care populația comunei este formată din 52,15% locuitori de sex feminin și 47,85% de sex masculin, în toate grupele de vârstă de la 0 la 24 de ani populația de sex feminin este procentual mai mare. Fiind vorba de grupele de vârstă ale populației tinere, se poate estima procentual o creștere a numărului locuitorilor de sex feminin și în perioada următoare.

- **Proiecția ofertei de forță de muncă**

Analiza efectuată asupra resurselor forței de muncă de pe teritoriul comunei, relevă câteva aspecte care caracterizează starea actuală a acestei categorii demografice. Un lucru pozitiv este faptul că în ultima perioadă numărul persoanelor care s-au stabilit pe teritoriul

comunei este în creștere față de numărul celor care au părăsit teritoriul comunei. Acest lucru se poate datora faptului că cei sosiți preferă condițiile pe care le oferă locațiile (aer curat, liniște, posibilitatea realizării unei agriculturi sau pomiculturi ecologice, etc) în locul orașelor aglomerate și poluate.

3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR

3.1 PROFILUL ECONOMIC AL COMUNEI

- **Tradiții economice**

În zona aferentă comunei activitățile economice tradiționale specifice sunt de tip agro-pastoral, acestea fiind diferențiate de asociațiile de plante cultivate într-o zonă sau alta a ținutului, precum și de tipurile de suprafețe de pășune sau fânețe, în funcție de care se realizează creșterea oilor și vacilor care asigura și îngrășământul natural pentru terenurile cultivate.

Creșterea animalelor a constituit pentru o bună bucată de timp principala ocupație a locuitorilor alături de cultivarea plantelor, în subsidiar, un rol aparte revenind activităților desfășurate prin valorificarea unor resurse existente în teritoriu.

Un exemplu reprezentativ îl conferă morăritul, practicat pe toate văile hidrografice din areal. Numărul morilor s-a redus substanțial, foarte puține dintre acestea fiind funcționale în prezent.

Având ca beneficiar direct comunitatea locală, au fost făcute câteva recomandări de valorificare a patrimoniului preindustrial, respectiv conservarea in situ a instalațiilor hidraulice tradiționale și repunere în funcțiune a celor existente.

Dezvoltate încă de timpuriu, meșteșugurile practicate fac referire la tipul de resurse utilizat, respectiv prelucrarea lemnului, prelucrarea fibrelor și firelor textile, a pieilor și blănilor.

3.2 AGRICULTURA, SILVICULTURA, PISCICULTURA

Agricultura pe teritoriul comunei, după desființarea C.A.P.-urilor, se desfășoară în mod individual pe gospodării, fiind influențată de formele de relief. Succesiunea de coline și lunci aferente celor trei cursuri principale de apă sunt propice realizării lucrărilor agricole specifice zonei.

Principalele plante cultivate sunt: grâul, secara, porumbul, cartofii și legumele. Viile ocupă doar o mică suprafață de teren.

Pășunile sunt utilizate de crescătorii de animale, iar fânețele sunt folosite tot în domeniul zootehniei ca sursă de furaje. Bovinele, ovinele, în mai mică măsură porcinele și bineînțeles păsări sunt speciile care se regăsesc în gospodăriile comunei.

Pomicultura este reprezentată de livezile cu meri și pruni, aferente gospodăriilor.

Cele aproape 8.000 de hectare de teren împădurit sunt atât în proprietate privată cât și în proprietatea statului. În comună există și două gatere, proprietate particulară, amplasate în localitățile Nucșoarsa și Râu Alb.

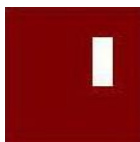
În ceea ce privește piscicultura, pe teritoriul comunei există câteva păstrării care funcționează adiacent cursurilor de apă. Acestea se găsesc pe teritoriul localității Coroiești, fiind alimentate cu apă din Râul Alb și pe teritoriul localității Ohaba de sub Piatră, sursa de apă fiind râul Sălaș.

3.3 INDUSTRIA, PRODUCȚIA, CONSTRUCȚIILE

Practic pe teritoriul comunei Sălașu de Sus nu se desfășoară activități de tip industrial, singura activitate prezentă este în localitatea Ohaba de sub Piatră prin balastierele de pe malul râului Strei.

Activitățile industriale au o pondere neînsemnată, deși comuna dispune de importante resurse locale. O direcție de dezvoltare a comunei a putea fi înființarea și formarea de micro ferme bazate pe creșterea animalelor, pe cultivarea plantelor industriale și pe livezi.

Pe teritoriul comunei nu există societăți comerciale cu profil construcții.

3.4 TURISMUL

- **Resurse turistice antropice**

Teritoriul comunei Sălașu de Sus este situat într-un areal antropizat încă din preistorie. Despre acest fapt vorbește numărul mare de descoperiri și semnalări aparținând diferitelor epoci istorice din zonă. Potrivit LMI, pe teritoriul administrativ al comunei sunt înregistrate un număr de 17 situri arheologice, care sunt incluse în categoria siturilor cu valoare de patrimoniu, de interes local și zonal.

Amplasamentul acestora se regăsește atât în intravilanul localităților cât și pe teritoriile de extravilan, aparținând acestora.

Aceste situri nu au fost cercetate exhaustiv, cele mai multe informații provenind din sondaje arheologice și periegeze. Din aceste considerente delimitarea exactă a acestor situri este mai greu de realizat, motiv pentru care în delimitarea lor s-a ținut seama de prevederile legale și de morfologia terenului.

În ceea ce privește monumentele istorice, potrivit LMI, pe teritoriul administrativ al comunei sunt înregistrate un număr de 14, situate în localitățile Ohaba de sub Piatră, Mălăiești, Nucșoara, Sălașu de Sus, Paroș și Râu Alb.

- **Resurse turistice naturale**

Obiectivele turistice naturale aflate pe teritoriul comunei Sălașu de Sus sunt:

- Vârful Poienii de la Ohaba de Sub Piatră - rezervație botanică cu elemente floristice rare;

- Fânețele cu narcise de la Nucșoara - rezervație botanică cu elemente floristice remarcabile;

- Vizitarea peșterii din satul Peștera, obiectiv speologic deosebit;

- Cascada Lolaia situată pe valea Nucșoarei, în imediata vecinătate a căii principale de acces în Parcul Național Retezat;

- Lacurile și tăurile glaciale de pe teritoriul comunei: Tăul Retezat, Lacul Galeșul, Lacul Pietrele, Lacul Stănișoara, Tăurile din Valea Rea - o salbă de 4 lacuri, Tăul Țapului, Tăul Adânc și Tăul Ciulfu Mare, cât și accesul spre celelalte lacuri alpine

- Rezervația științifică "Gemenele" și Masivul Retezat.

- **Infrastructura specific turistică**

Structurile turistice amenajate pentru vizitarea obiectivelor menționate sunt:

- Centrul de vizitare al Parcului Național de la Nucșoara

- Cabana Cârnic

- Cabana Gețiana

- Cabana Pietrele

Pe lângă acestea mai sunt: cabanele de la Gura Zlata, Gura Apei, Câmpul lui Neag, precum și un număr de peste 70 de structuri turistice amplasate în zona masivului Retezat.

- **Zone cu resurse turistice**

Teritoriul comunei dispune de o concentrare mare de zone cu resurse turistice, naturale și antropice, acestea fiind dispuse adiacent versantului de nord al munților Retezat și celor trei văi principale care concentrează localitățile și în mod firesc și punctele de interes turistic.

3.5 SECTORUL SERVICII

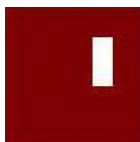
Serviciile în general depind în principal de clienții din economia locală ceea ce determină o poziție competitivă dezavantajoasă în caz de recesiune.

Ca prioritate, pentru sprijinirea dezvoltării sectorului turistic este necesară modernizarea infrastructurii de acces care fac legătura cu obiectivele de interes turistic rural, cultural și montan.

4. CONTEXTUL TERITORIAL

4.1 Strategii cu impact asupra dezvoltării comunei

Teritoriul comunei Sălașu de Sus, componentă central-sudică a județului, se supune strategiei de dezvoltare a Regiunii de Vest, care orientează dezvoltarea teritoriului aferent și fundamentează accesul la fondurile structurale și de coeziune ale Uniunii Europene.

Prioritățile sunt: creșterea competitivității economice, dezvoltarea infrastructurii de transport, turismul, dezvoltarea rurală, mediul înconjurător.

În vederea dezvoltării mediului de afaceri se dorește dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță zonală și locală și sprijinirea microintreprinderilor. În ceea ce privește promovarea turismului, prioritare sunt restaurarea și valorificarea patrimoniului, în paralel cu crearea/modernizarea infrastructurilor conexe și creșterea calității serviciilor turistice.

5. DIAGNOSTIC GENERAL

Factori favorabili:

- relief variat, de la cel muntos la extremitatea sudică la cea de luncă în cea nordică pe valea râului Strei, vegetația variază de la cea de luncă la cea alpină, zonificarea terenurilor cuprinde zone forestiere, pășuni și terenuri agricole;
- bogate resurse hidrografice de suprafață – râurile Strei, Sălaș și Râu Alb, pâraurile Nușoara și Paroș, lacurile Galeșul, Pietrele, Stănișoara și tăurile glaciare din Valea Rea: Retezat, Țapului, Adânc și Ciufu Mare;
- patrimoniu natural deosebit format din Geoparcul Dinozaurilor, Parcul Național Retezat, rezervații științifice, botanice și mixte, precum și arii de protecție ca parte integrantă a rețelei Natura 2000, clasate și protejate prin lege;
- patrimoniu cultural bogat, care, pus în valoare generează dezvoltare locală;
- existența tradițiilor și a biodiversității bine conservate;
- creșterea cererii pentru produsele locale, organice;
- prezența polului de dezvoltare subregional Hațeg;
- prevederea în Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor a unei stații de transfer în Hațeg;
- spor migrator crescător în UAT Sălașu de Sus;
- dezvoltarea sectorului privat;
- trendul pozitiv al populației active pentru înființarea și/sau dezvoltarea afacerilor non-agricole, atât independent, cât și în paralel cu cele agricole;
- practici tradiționale revitalizate și capabile de a fi transmise nealterate generațiilor viitoare;
- existența drumului național DN 66 (E79) și a căilor ferate care fac legătura cu zona Valea Jiului;
- existența în zonă a unor rețele magistrale de transport de energie (electrice, gaze naturale);
- reconversia unor capacități economice aflate în conservare, în capacități cu profil nou de producție, corelat cu cererea atât la nivel local cât și general;
- gamă variată de resurse privind energia regenerabilă;
- potențial turistic important determinat de potențialul cultural și agroturistic, etc;
- posibilitatea practicării turismului sportiv, în concordanță cu interesul crescut pentru acest tip de activitate;

Probleme principale:

- patrimoniu natural și construit insuficient protejat și valorificat în scop turistic;
- pericol de degradare a monumentelor istorice;
- riscul alterării și pierderii moștenirii culturale și a tradițiilor specifice zonei;
- menținerea unui grad ridicat de disociere a activităților de cercetare cu latură aplicativă și cererea de pe piață;
- UAT cu scădere de populație și sporul natural negativ;
- agricultură insuficient de performantă pentru competiția cu piața europeană;
- viticultura și pomicultura cu fluctuații mari anuale;
- slaba utilizare a soiurilor și raselor autohtone, adaptate la condițiile pedoclimatice locale;
- educație ecologică insuficientă și superficială, precum și o implicare redusă a cetățenilor la viața asociativă;

- potențial turistic insuficient valorificat, corelat cu competitivitatea cu alte zone care dețin potențial turistic;
- lipsa strategiilor locale privind dezvoltarea turistică;
- accesibilitate redusă și lipsa marcajelor obiectivelor turistice;
- standarde de calitate și dotarea unora din unitățile de cazare nu sunt la nivelul cerințelor europene;
- deficit de personal calificat în turism și servicii conexe;

Estimări cu privire la evoluția populației:

Conform proiecției populației realizate de Institutul Național de Statistică și a analizei datelor evoluției populației, graficul acesteia urmează pe cel dat de trendul general, adică o scădere estimată de cca 11% din prezent și până în 2025.

Întocmit,

arh. Răzvan Rugescu

arh. Alexandru Rugescu